

Остання стрічка.

(автор- Тетяна Білоусова. Україна, місто Київ)

Людина, яка миттєво гине під час війни, не має змоги, перед тим як піти в інший світ, передивитися стрічку свого життя.

Герой п'єси - літній хворий чоловік. Більш ніж два роки пересувається на інвалідному візку. Але під час спогадів знову стає дитиною, юнаком, молодим чоловіком... Активно пересувається всією сценою, задіює усі предмети кімнати. Чудова пластика й хореографія. Коли з'являється його мати (уявно), він спілкується з нею як з партнеркою по сцені.

Ще темна сцена. Важкий глибокий стогін хворої людини. Сцена освітлюється. Квартира. У центрі - диван. На ньому, накрившись з головою пледом, лежить людина. Поруч торшер, стілець, крісло, стіл. Меблі старі.

ВІН потягнувся, відкривши лице, заклав руки за голову.

- Перший мій дитячий спогад - велика біла стіна. Мої батьки й усі гості дивилися на неї, і я дивився. Раптом згасло світло. Але я не встиг злякатися темряви... Несподівано для мене сталося диво! На цій звичайній побіленій стіні з'явилася велика картинка. Усі присутні одночасно вдихнули і начебто зникли, така настала тиша. Тим часом за нашими спинами щось клацнуло, картинка змінилася, а мама сказала : “ Це - наше малятко!” І під звуки загального зворушливого захоплення я побачив на стіні світлину голопузого малюка завбільшки з наш диван. Принаймні мені так тоді здалося.
- Зараз діапроектором нікого не здивуєш, хіба що розсмішиш.
- Наступний спогад дитинства теж пов'язаний зі світлиною. Мені на ній два роки. Я випускався з яселів. Малий і занадто серйозний. Замість посмішки - стиснуті губи. Досі пам'ятаю як сперечався з фотографом... Усіх дівчаток фотографували з лялькою, а хлопчиків - з машинкою. Великою, негарною, вона мені дуже не сподобалася. Я сказав, що хочу знятися зі своїм улюбленим ведмедиком. Але фотограф наполягав на машині. Тоді я відчував себе партизаном на розстрілі : “Нічого вам не скажу!” Вихователька з нянею бігали навкруг мене : “Посміхнися,

посміхнися..." Але я був непохитним. "Якщо ви мене не чуєте й не хочете зрозуміти, то й я вас не чую. Не можна з ведмедиком, то не буде вам і посмішки!" Звісно ця світлина здивувала батьків. Але я все пояснив і вони мене зрозуміли. За що я їм дуже вдячний. Вони завжди мене розуміли. Я зовсім ніколи не ображався на батьків. Так, з батьками мені пощастило!

- Батько у мене був незвичайний. Батько був військовий. Все моє дитинство ми кудись переїжджали. Тільки я встигав звикнути до нового місця і знайти собі друзів, як знов збирали речі, пакували валізи, якісь великі скриньки... Цим завжди займалася мама. Ї робила це якимось легко і спокійно. Мабуть тому ці зміни та переїзди ніколи мене не лякали.

- Коли я народився, ми жили в гуртожитку. Я пам'ятаю нашу кімнату. Довбезний темний коридор і двері праворуч, ліворуч, праворуч, ліворуч... Мама казала, що там була й кухня. Мабуть була душова і туалет. Але я пам'ятаю тільки нашу кімнату на другому поверсі з балконом та цей похмурий коридор. Навіть не знаю як я знаходив в ньому двері нашої кімнати. Єдиний спогад з тих часів : я підіймаюся із товаришем по сходах, мабуть це був третій поверх. Стукаємо у перші двері ліворуч. Відчиняє жіночка. Ми запитуємо чи вийде погуляти її син. Вона розкриває двері ширше і ми бачимо нашого друга у куті біля дверей стоячи колінами на гороху. Його мати каже, що він покараний. А я дивлюся на закривавлений горох і в мене тичуть сльози. Гуляти я не пішов. Я побіг. Додому. До мами. Ридав та запитував : хіба можна знущатися так зі своєї дитини?

- У шість років стався мій перший переїзд. Ми вселилися у квартиру. Зовсім у іншому місті. Біля дому були канави, ями, земляні насипи і весняний дощ. Дитяча романтика! Влітку вже з'явився двір. З пісочницею. Кожного травню приїздила велика вантажівка і висипала пісок горою. Це був день єднання двору! Усі діти, незважаючи на вік, до темряви разом грали у наздогонялки. Єдине правило - не виходити за межі цього пісочного острова. Наступного дня зранку у цьому піску вже копалася малеча. Дорослі нас відганяли кажучи, що пісочниця для маленьких. А я вже був великий. Старші хлопці брали мене у свою гру. Я був розвідником. Наш двір завжди конфронтував з сусіднім. Моїм завданням було знайти їх штаб і поразити всіх. Роблячи вигляд що просто гуляю я обходив усі старі сараї, які ще не встигли знести. Знаходив ворожий штаб. Рахував їх. Непомітно пробирався до своїх і доповідав. Одного разу наш штаб накрыли. Так мене спускали через дальнє вікно, щоб ворог нерозсекретив. Я біг по гілках і бур'янах. З подряпанними ногами, але гордий, що мене так цінують старші товариші.

- Там я і до школи пішов. Від цього “в перший раз - в перший клас” аж в вухах дзеленчало. Навіть хвилюючи було йти до школи. Мама зранку купила мені великий гарний букет. Його не можна забути. Бо саме їм я все свято першого дзвінка бився з однокласниками. Дарувати вчительці вже не було чого. Зате до школи я пішов у найкращому настрої. У цей же день нас ставили парами. До мене підвели тихого хлопчика : “ Я - Льоша”. Оцей Льоша і був моїм першим шкільним товаришем. З’ясувалося що ми й живимо у сусідніх дворах. Тож разом ми були завжди і всюди. У школі, вдома, у дворі. Коли в мене з’являвся якийсь новий товариш, все закінчувалося бійкою на трьох. Образами. З Льошею ми згодом мирилися й товаришували доки не з’являвся ще один третій - зайвий. І так чотири щасливих рока. Гуляти я ходив у двір до Льоши. У них була дерев’яна різна альтанка. Найкраще місце для “Панаса”. З нами грали ще молодший брат Льоши та їх сусід. Неймовірна гра! У центрі альтанки одному з нас зав’язували очі, ми усі розкручували його кажучи: “Панас-Панас, на чому стоїш?”. Він відповідав: “На діжці”. Ми: “Що п’єш?”. Він: “Квас!”. Ми, розбігаючись у різні сторони: “Лови мух, а не нас!”. “Панас” навпомацки шукав усіх. А ми висіли під дахом, лізли під лави, бігали по поручням. Нашій компанії заздрих весь двір. Усі мріяли пограти з нами. Але ми сторонніх не приймали. Чим завоювали повагу навіть у старших хлопців.

- А ось мама бачила мене більш серйозним. Ще у першому класі відвела мене до музикальної школи. Викладач прослухав. Він натискав клавіши фортепіано. Про щось мене запитував. Я відповідав. Він порадував маму тим, що в мене є музичний слух. До школи мене прийняли. Я ходив на заняття. Кожного разу нас ставили у декілька рядів на помості у великій залі. Жіночка усім тілом завзято грала на роялі, а ми співали. Нічого дурнішого я ніколи не чув. Кожного дня одне й теж саме :” Пташка - тук-тук-тук, Метелик - бяк-бяк-бяк...”. Щось таке. Мені, першокласнику, було соромно співати таку дурню. І я демонстративно стояв мовчки у центрі хору. Дивлячись прямо у вічі викладачу. Коли він говорив мамі, що її син не співає, я відповів, що прийшов сюди не співати у хорі безглузді пісні, а вчитися грати на фортепіано.

- Хоча в школі я був майже відмінником, вчився я легко і добре. Але ось поведінка... З нашими переїздами до дитячого садочку я майже не ходив. Тому був неймовірно радий, що у класі стільки дітей. Мені весь час хотілося або смикнути якусь дівчинку, або вдарити будь-якого хлопчика. Мама згорала від сорому, коли рідні й знайомі почувши від неї, що я вчуся на відмінно, відкривали мій щоденник червоний від зауважень і двійок за поведінку. А одного разу мене навіть виставили з класу. Ми вивчали звук “Ю”. Вчителька пояснювала як треба поставити губи, з якою силою дмухати. Я теж спробував. Але тихо не вийшло. І

Замість “ю” вийшов звичайний голосний свист... Молодша школа пройшла весело, граючись, але дуже швидко.

- В четвертий клас я вже пішов у іншу школу у іншому місті. Містечку. Маленькому, але там був кінотеатр у центрі міста. Кожної неділі ми ходили на кінопрем'єру. Після сеансу заходили у кафе “Південь”. Їли тістечка і пили молочні коктейлі. Потім заходили до універмагу. На першому поверсі біля входу був відділ іграшок. З нього ми починали, ним і закінчували. Я вибирав іграшку, яку хотів щоб мені купили. Потім ходячі з батьками по іншим відділах я переконував їх у необхідності придбати її. Звісно, що пістолет з пістонами вкрай необхідний для мого кращого навчання у школі. Бо, якщо мені його зараз не куплять, я буду думати про нього весь час. І не зможу думати про уроки. Ці доводи завжди діяли. Я вважав себе дотепним та винахідливим. Хоча пізніше зрозумів, що це батьки були розумні й добрі. І дуже мене любили.
- А ось ходити до нової школи мені не було так цікаво і приємно. Клас був якийсь ніякий. За три роки я навіть не знайшов собі товариша. Проте став багато читати.
- Наступний наш переїзд став останнім. А школа останньою і найкращою. Такі бувають тільки у кіно. Цікаві вчителі, самостійні і творчі однокласники. Я наче розчинився у захоплюючому яскравому шкільному житті. Останні чотири роки - як велике шкільне свято. Нарешті у мене з'явилися товариші. Один з них на все життя.
- Я тобі такий пас зробив, а ти не зміг забити. Таке не забувають до самої смерті! Та ладно, я ж не образився! Ми взагалі з тобою ніколи не сварилися, так, сперечалися по-дружньому. Хоча одного разу я на тебе так образився, навіть хотів пику набити! Тоді це сприймалося як дуель за даму серця. А, згадав! Й чому ми з тобою вирішили, що вона найгарніша дівчина у класі? Ось тільки я не пам'ятаю чому ж ми тоді так і не побилися... Не може бути... У кого ж це вона так закохалася? То й добре! Цей старшокласник врятував нашу дружбу.

Сміється, аж захлинається.

- Я на зустрічі однокласників, коли побачив через кого міг лишитися свого єдиного друга (показує її великі габарити й непривабливість). Але ж як наполегливо вона нагадувала про наші почуття до неї. Так-так, ти вчасно сказав, що не пам'ятаєш. Залагодив провину, запросивши на танець... Ой, дивись, твоє жентельменство тебе колись погубить! Ти й одружений був чотири рази через нього! Через нього

й мене доглядаєш... До речі, завтра будеш до мене йти, продукти не купляй. Ні до чого це вже...Краще прийди якомога раніше... Хоча...

- А гарно ми з тобою сьогодні поспілкувалися. Нарешті ти обіграв мене у шахи! Спочатку я образився, а зараз мені від цього дуже приємно.
- Ти вважаєш, що я тобі наснився?.. То нехай цей сон буде приємним... На добраніч, мій любий єдиний друже... Сподіваюся ми з тобою ще довго не зустрінемося. Бажаю тобі цього. Нехай тобі насниться що ми молоді і щасливі!

Лунає вальс. Спочатку тихо, потім гучніше. Він наче опинився на танцмайданчику. Веселий дивиться по сторонах. "Бачить" її. Уявна дівчина підходить, запрошує на вальс.

- А-а-а... Я не вмю танцювати...Можна спробувати!

Він танцює майже професійно, з трюками. По усій сцені у захоплені. На столі, стільці, з торшером.

- Вона дуже любила танцювати... Й робила це неймовірно! Моя красуня. На усіх танцмайданчиках я пишався нею. Я завжди нею пишався!

Починає наспівувати під музику.

- На-ні, на-ні, на-ні,
- На-на-ні, на-на-ні-на,
- Ні-на!
- Таке мелодійне ім'я - Ніна! Вона й сама була мелодією мого життя. Коли Ніна пішла від мене, разом з нею з мого життя пішла й музика. Пішла... Тоді я не міг зрозуміти чому. Так, вона не могла народити. Це її підкосило. Але з часом Ніна оговталася від цього удару. Ми домовилися будувати своє життя без дітей. Змогли знову бути щасливими. У двох. Але через декілька років вона пішла. Вже згодом, після її смерті, я дізнався, що вона була хвора. Не хотіла, щоб я бачив як вона згасає, марніє і вмирає. Хотіла залишитися для мене назавжди красивою і коханою.
- Мамо, нарешті ти прийшла! Я кличу тебе кожної ночі...Ти ж знаєш, що я боюся спати один у кімнаті.
- Ти так давно не приходила, бо здогадалася, що я тобі збрехав? Так, то я розбив твою улюблену вазу. Мурчик тут ні до чого... не карай його даремно. І на мене не ображайся. Будь така ласкава! Обійми мене. А краще візьми на руки. Хочу пригорнутися до тебе. Мамо, поведи мене до зоопарку...
- То запитуй, якщо давно хотіла. Сьогодні я у чудовому гуморі, тому відповідаю на будь-які запитання. Навіть інтимні. Якщо цей бік мого життя ще хоч когось цікавить...
- Чи здійснилися мої мрії?
- Деякі.

- Мабуть їх було занадто багато.
- Чи жалкую я про щось?
- Звісно.
- Жалкую, що не можна це життя прожити знову.
- Щоб я змінив в ньому якби зміг?
- Нічого... тільки б своїй милій Ніні весь час би доводив своє кохання.
- Чи був я колись щасливим?
- Звичайно був!
- Так, із Ніною! Ти ж знаєш, коли вона пішла від мене, я так більше нікого не зміг покохати.
- Ну, так-так. Зустрічатися зміг, а покохати - ні. Тому й знаю напевно, бо багато зустрічався. Це питання можна вирішити тільки досвідченим шляхом.
- Ну, якій же ж я розпусник!? Вони всі були заміжні.
- А тому що вільні мене не помічали. А от заміжні, на фоні своїх чоловіків, вважали мене досить цікавим, дотепним й навіть сексуальним. Вибачаюся за інтимні подробиці. Хоча недовго, але ж я був для них привабливим.
- Та що я їх рахував? Скільки? Для когось може і небагато, а мені достатньо.
- Достатньо для того, щоб зрозуміти, що я можу кохати тільки Ніну!

Настрій різко псується.

- Не знаю...З того дня, як вона пішла від мене, я весь час запитую себе про це.
- Я не маю, що тобі відповісти... Коли ми познайомилися я не розумів чому вона зі мною зустрічається. Кожного разу я хвилювався, що вона не прийде на побачення. А вона приходила. Коли ми прощалися, вона сама призначала наступне. Неймовірна дівчина! Одружитися теж запропонувала вона.
- Так, я ніколи тобі цього не розповідав. Я усім завжди казав, що це я зробив пропозицію одружитися.

Сидячи на дивані робить переكات через спинку, сідає за диваном у інвалідний візок, виїжджає старий і хворий.

- Ти вибач, що я давно не був у тебе... Там, мабуть, все травою поросло...Чи знайду я тебе? Хоча навряд чи я зможу ще до тебе прийти... Більш ніж два роки я на цьому візочку. Нікуди не виходжу...Весь час один...Спочатку дуже сумував. Вже звик. У мене додалося поганих звичок... Пам'ятаю як ти сердилася що я палю. А от Ніна не сердилася, хоча і не любила коли палять... А ще більш ти сердилася, коли я вас порівнюю... Марно ти ображалася. Хоча мала рацію. Чомусь Ніна завжди була у виграші. Ти казала це тому, що я тебе не люблю. Насправді ж тому, що я її дуже любив!
- Ти мені це завжди казала. Завжди казала, що ми не пара!
- О, так. В моєму житті було і багато неприємного, але хіба хтось хоче про таке згадувати?
- Мамо, найщасливішим я був у дитинстві, коли ти мене водила до зоопарку! Я був щасливим вже тоді, коли чекав на цей наш похід. Кожного ранку я біг зірвати

аркуш з календаря й порахувати скільки їх ще залишилося...вісім, сім, шість, п'ять, чотири, три, два, один - один аркуш, один день...тільки одна ніч і зранку почнеться щастя!

- Мамо, то скільки мені рахувати?.. Десять днів?.. десять подихів?..
- Ось моя рука...Так, я щасливий!

Гасне світло.

- О, Ніно! Який сюрприз! Ось тепер ми вже ніколи з тобою не розлучимося.
- Так, мамо, нарешті ми дійсно найкраща пара у всьому світі!